

Važeckí poľovníci sú liptovskými rekordérmi

V hornom Liptove, pod majestátnym Kriváňom a končarmi Vysokých Tatier na jednej strane a siluetou Nízkych Tatier na strane druhej – uprostred venca hôr – rozprestiera sa náš Važec. Klimatické podmienky sú tu drsné. Dlhá zima, krátke leto, ale tiež svieža jar a neuveriteľne podmanivá jeseň. Krása prírody tu hladí dušu i zoceluje telo a vo svojej rozmanitosti ponúka okrem iných bohatstiev aj výborné možnosti k rozvíjaniu poľovníctva.

(Pokračovanie na 2. strane)

● Sprievod.

● Spomienka na zosnulých členov PZ Kriváň.

● Ocenení dlhoroční členovia PZ Kriváň (zľava): František Hybel, Ján Ilavský, Michal Kapasný, Daniel Šeďo, Valéria Vysloužilová, Michal Polc, (neprítomný) Doc. Milan Michalíček.

● Ukážka pasovania strelca za lovca zveri.

● Predseda PZ Kriváň Zdenko Profant preberá ďakovný list od starostu obce.

● Program skupiny Fortis.

Važeckí poľovníci sú liptovskými rekordérmi

Nezvyčajné nie sú ani líšky, medvede, vlky, či dokonca rysy a tiež hlucháne a tetrovy.

Poľovníctvo však nie je len o bezhľadnom love, ako si možno mnohí myslia, ale najmä o chove a starostlivosti o zver. Dobrá starostlivosť sa odzrkadlí aj krásnymi úlovkami a vzácnymi trofejami. Za 90 rokov važeckí poľovníci ulovili viaceré kapitálne jedince, ktoré sú dodnes neprekonanými rekordmi.

V roku 1966 strelil Daniel Šeďo rysa ostrovida, ktorý je doteraz druhou najsilnejšou trofejou Liptova. Najsilnejšia trofej diviaka lesného v Liptove tiež patrí Važčanom – v roku 1970 takéhto diviaka ulovil Milan Gruska. Važec-

Rodný môj kraj...

Poľovačka má na Liptove dlhú a bohatú históriu. Tunajšie poľovnícke združenie Kriváň Važec si v tomto roku pripomína už 90 rokov od založenia. Jeho členovia spoločné jubileum oslávili 24. augusta podujatím, na ktorom poľovníctvo priblížili širokej verejnosti ukážkami z rôznych oblastí poľovníckej činnosti, ale aj zábavou.

Prvé združenie poľovníkov vo Važci vzniklo v roku 1923 pod názvom Poľovnícky spolok Diana. Jeho predsedom bol Eugen Ruman a malo 10 členov, výhradne ľudí z vyšších kruhov a bohatých gazdov. Členské rady sa postupne rozširovali. Po druhej svetovej vojne došlo k radikálnej zmene a poľovníctvo takpovediac zľudovelo. Názov spolku sa mení na Poľovnícke združenie Kriváň, predsedom bol Ján Chovan, po

ňom dlhé roky viedol združenie Matej Lištiak, neskôr Michal Kapasný, Milan Lištiak, Daniel Šeďo a v súčasnosti Zdenko Profant. Počty členov sa z roka na rok menili a momentálne je v združení 46 poľovníkov.

Važecké rekordy

Revír s rozlohou 6300 ha zasahuje do oblasti Vysokých i Nízkych Tatier a žije v ňom dostatok zveri – jelenej, srnčej či diviacej.

ký poľovník Michal Ilavský bol v roku 1978 hrdým strelcom kapitálneho jelena, ktorému dodnes patrí prvenstvo v rámci Liptova. V roku 2003 zažili važeckí poľovníci doteraz najúspešnejšiu spoločnú poľovačku, na ktorej ulovili osem kusov diviakov. V roku 2004 pridal Branislav Michalíček do zbierky ďalšiu najsilnejšiu trofej v Liptove – srnca lesného. A nedávno, v roku 2010 bol v rámci hosťovskej poľovačky ulovený prvý medveď v rámci poľovného revíru Kriváň.

Poľovnícka oslava

Slávnosť 24. augusta bola prierezom poľovníckej činnosti a všetkých jej zaujímavostí. V úvode poľovníci

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

● FZ Stráne počas vystúpenia.

(Dokončenie z 2. strany)

prijali blahoželania od zástupcov okresnej i celoslovenskej poľovníckej organizácie a starosta obce Rastislav Profant udelil členom poľovného združenia aj ďakovný list za dlhoročnú spoluprácu nielen v oblasti ochrany prírody, ale aj za pomoc pri organizovaní rôznych obecných podujatí i za šírenie dobrého mena a reprezentáciu obce medzi poľovníckou i laickou verejnosťou na celom Slovensku.

Poľovníci minútou ticha a položením venca k symbolickému pamätníku vzdali hold zosnulým členom PZ Kriváň a taktiež odovzdali ďakovné listy súčasným členom, ktorí sa zaslúžili o rozvoj poľovníctva a aj napriek poženému veku sú aktívnymi členmi združenia. „Chceme vzdať úctu a vďaku tým, ktorí položili základný kameň nášho poľovníckeho združenia a tým, ktorí pokračovali v ich šľapajách. Krá-

● Program hudobno-recitačnej skupiny.

čali po rovnakých poľovníckych chodníčkoch ako dnes kráčame my, a aj napriek rôznym nástrahám, ktoré život prináša, doviedli toto združenie až do dnešného času,” zdôraznil predseda PZ Kriváň Zdenko Profant.

Pasovačka, spev, tanec a guláš

To najcennejšie, čo v poľovníckej tradícii pretrváva, je šetrný a úcty plný vzťah k živéj i ulovenej zveri, k pomocníkom pri poľovačke a, samozrejme, aj

ostatným poľovníkom. Výrazom toho je poľovnícka etika, ktorej súčasťou sú vžitú pozdravy, zvyky a postupy. Na slávnosti poľovníci predviedli niektoré z nich – pasovanie strelca za lovca, trubačské signály, vábenie zveri, prezentácia poľovných psov. Súčasťou akcie bola aj pôsobivá výstava trofejí v telocvični základnej školy. „Sú chvíle v živote človeka, kedy sa na chvíľu zastaví a nostalgicky spomína, rekapituluje kus cesty. V poľovníctve je takouto spomienkou a zároveň rekapituláciou výstava trofejí. Táto mala prívlastok pompéžna a bola výberom trofejí zo širšieho okolia, preto verím, že každému návštevníkovi sa vryl hlboko do pamäti jej odkaz,” dodal Z. Profant.

Asi každý z návštevníkov sa tešil na chutný poľovnícky guláš, ktorého vôňa sa šírila z viacerých miest. Dymilo sa spod ôsmich kotlov, v ktorých sa súťažné tímy snažili uvariť ten najchutnejší guláš. Víťazom sa stali poľovníci z PZ Grúň Východná, druhé skončilo družstvo PZ Kamenistá z Východnej a tretí boli rybári z Važca.

Program oživil členky hudobno-recitačnej skupiny pri obecnom úrade pod vedením Michala Kapasného, folkloristi zo združenia Stráne i tanečná skupina Fortis s historickými tancami, ktorej členovia sa postarali aj o zábavné súťaže pre deti i dospelých. Na záver vydareného podujatia hostí zabavila populárna skupina Ploštín Punk.

(mm)

Foto: mb, ai, archív PZ

● Takto sa varil víťazný guláš.

● Výstava trofejí v telocvični základnej školy.

Nové investičné akcie

V polovici septembra začali práce na dvoch investičných akciách. Rekonštrukcie sa dočkal tzv. Malý dom služieb na ul. K jaskyni a v areáli základnej školy sa začalo s budovaním multifunkčného ihriska.

Rekonštrukciu budovy vykonáva firma Petrus z L. Mikuláša, ktorá bola jediným záujemcom vo vyhlásenej verejnej súťaži. Investícia je vo výške 35-tisíc €.

O zákazku na výstavbu multifunkčného ihriska sa v súťaži uchádzali štyria záujemcovia, zvíťazila firma SPORT SERVICE Diaková. Hodnota projektu

je necelých 40-tisíc € a obec získala financie z prostriedkov Miestnej akčnej skupiny Horný Liptov.

Z balíku financií od štátu na rekonštrukciu ciest obec získala vyše 4-tisíc €. Použiť sa majú na úpravu vjazdu do obce.

Vyše 25-tisíc € už obec investovala aj do výstavby futbalového ihriska v areáli základnej školy. Práce začali v jeseni 2011. Odvtedy sa rozšírila plocha ihriska, navozila zemina na vyrovnanie a povrchová ornica, vybudovala sa studňa s rozvodmi na polievanie trávnik, vybudovalo sa opltenie

a oporný múr. Na jar tohto roku sa už zasiala tráva. „Navozilo sa asi 120 áut zeminy z výkopov počas budovania kanalizácie a 80 áut ornice. Niektoré práce sme urobili formou brigády a pomohlo nám aj poľnohospodárske družstvo, ktoré sponzorsky poskytlo mechanizmy a osivo,“ upresnil poslanec Peter Jacko.

Ako dodal, na ihrisku sú potrebné ešte „kozmetické úpravy“ v podobe dokončenia oplozenia a osadenia bránok a striedačiek. Provizórne sa však podľa neho už ihrisko môže využívať. (mm)

❖ KRÁTKO Z DRUŽSTVA ❖ KRÁTKO Z DRUŽSTVA ❖

MLIEKO POSLALI DO ZAHRANIČIA

Koncom septembra poslali poľnohospodári z odbytového združenia BIO TATRY prvú dodávku mlieka do Talianska. V združení je okrem väzského družstva ďalších 5 poľnohospodárskych podnikov, ktoré chcú spoločnými dodávkami do zahraničia lepšie zhodnotiť svoju produkciu mlieka. „V pondelok, 23. septembra, išlo od nás prvých 10 tisíc litrov mlieka. Teraz dostávame za liter mlieka 0,32 €, ponuka zo zahraničia je o desať centov vyššia. Pri ročnej produkcii 1,7 milióna litrov mlieka je to zaujímavý rozdiel,“ uviedol predseda PD Važec Zoltán Strčuľa. Ak sa zahraniční odberatelia osvedčia, dodávky mlieka by sa mohli uskutočňovať denne.

ÚSPECHY A PREZENTÁCIE

Aj v tomto roku sa družstevníci zapojili do súťaže o najkrajší chotár Slovenska a Liptova. Tohto roku vyhrali obe kategórie. V rámci Liptova si potvrdili pozíciu lídra, na celoslovenskej úrovni je to už druhé absolútne víťazstvo, raz boli druhí a raz tretí. „Je to mravenčia práca mnohých ľudí, ktorí ju vykonávajú počas celého roka a patrí im poďakovanie,“ povedal Z. Strčuľa.

Úspech zaznamenalo aj družstevné hasičské družstvo, ktoré sa na previerkach pripravenosti hasičských podnikov v Žiari umiestnilo na peknom druhom mieste spomedzi pätnástich družstiev.

Predseda družstva sa zúčastnil sym-

pózia o zdravých potravinách v rámci Agrokomplexu v Nitre, kde hovoril najmä o produkcii bio výrobkov z mlieka: „Naše výrobky sme zároveň prezentovali a teší ma, že záujem o ne sa stále zvyšuje. Snažíme sa stále zlepšovať a doladovať receptúry a rozširovať sortiment. Dopyt je natoľko veľký, že postupne plánujeme rozširovať stádo oviec, aby sme mali viac mlieka na spracovanie.“

PRIEMERNÁ ÚRODA

Tohtoročnú úrodu považujú poľno-

hospodári za priemernú. Okrem poškodení úrody ovsa sa nestážovali ani na počasie. „Bolo síce veľmi sucho, ale úrodu to nejako výrazne nepoznačilo. Rastliny mali zrejme dosť vlhky zo spodných vôd. Veľké škody nám ale spôsobil ľadovec, ktorý zničil veľké plochy ovsa na Bilanskej. Ak by sa to nestalo, celkové výsledky by boli lepšie ako v minulom roku,“ zhodnotil predseda.

Na družstve vyrobili aj dostatočné množstvo senáže a sena. Seno zároveň ponúkajú aj na predaj v cene 30 € za balič. (mm)

Pod'akovanie poľovníkov

Poľovnícke združenie Kriváň srdečne ďakuje všetkým, ktorí pomohli pri organizácii osláv 90. výročia založenia združenia a menovaným i nemenovaným sponzorom:

Tatravagónka Poprad, COOP Jednota, Urbár – pozemkové spoločenstvo Važec, Poľnohospodárske družstvo Važec, Obec Važec, ZŠ s MŠ Važec, Vladimír Lehotský, Ivan Košecký, Oko SPZ Liptovský Mikuláš, František Kollar, Anna Lukáčová, Wilde s. r. o., PZ Šuňava, Lesy SR, DHZ Važec.

Bieloblatskí matičari privítali hostí zo Slovenska

Od 30. augusta do 1. septembra boli hosťami bieloblatských matičiarov členovia Folklórnej skupiny Važec z Važca a členovia Folklórneho súboru Karpaty z Bratislavy.

Táto návšteva bola organizovaná v rámci osláv 130. výročia príchodu Slovákov do Bieleho Blata. Folkloristi z Važca už boli hosťami v Bielom Blate a pred 3 rokmi Bieloblátčania navštívili Važec. Opätovná družba Važťanov a Bieloblátčanov svedčí o tom, že je táto spolupráca dobre nasmerovaná a že má peknú budúcnosť. Hostia do Bieleho Blata docestovali v piatok poobede a privítaní boli v Dome kultúry. Akonáhle sa zoznámili s hosťami a ubytovali sa, mladí navštívili Zrenjanin a podujatie Dni piva, ktorým boli nadšení.

V sobotu bola v Bielom Blate organizovaná tradičná manifestácia Ovčiar-sky deň, na ktorej sa úryvkom zo svojho

2 hodiny. Obecenstvo s oduševnením sledovalo vystúpenie a odmenilo folkloristov silným potleskom. Vystúpenie sa zakončilo spoločným spievaním

piesne Po nábreží. Zvyšok večera hostia a hostitelia strávili v tanečnej sieni pri večeri a hudbe skupiny Hot Music Band z Kovačice.

programu predstavili aj hostia zo Slovenska, spolu s domácim, maďarským a bulharským KUS-om. Po spoločnom obede v sieni Domu kultúry a popoludňajšom oddychu, znova sa vo večerných hodinách zoskupili v Dome kultúry, kde sa celovečerným kultúrno-umeleckým programom predstavili Bieloblátčania, ktorí sieň Domu kultúry vyplnili do posledného miesta. V mene MOMS Biele Blato hostí pozdravila predsedníčka Jarmila Hromčíková a v mene hostí sa poďakovali umelecký vedúci FS Važec MUDr. Michal Kapasný a umelecký vedúci FS Karpaty RNDr. Miroslav Kapasný. Hostia a hostitelia si vymenili darčeky a potom už javisko patrilo tanečníkom a spevákom, ktorí neúnavne tancovali a spievali takmer

Nedeľné predobedie hostia a Bieloblátčania strávili v evanjelickom kostole v Bielom Blate. V mene hostiteľov ich pozdravil pán farár Vladimír Grňa a dozorca Ján Sládeček. Po kázni sa hostia predstavili repertoárom cirkevných piesní. Poobede sa znova všetci zoskupili pred Domom kultúry, ale tentokrát prišiel čas rozlúčky. A rozlúčili sa, ako inak, než piesňou a tancom, ako to aj folkloristi robia. Niektorí aj so slzami v očiach, ale aj so sľubom, že sa znova stretnú. Vo Važci alebo v Bielom Blate. Je to jedno. Dôležité je, že to bude na vzájomnú radosť. (jh)

Foto: archív MOMS B. Blato

Reforma ESO pokračuje od októbra 2013 ďalšou zmenou

O vládnom programe ESO (Efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa), ktorého jedným z cieľov na úrovni okresu je integrácia miestnych orgánov štátnej správy do jedného úradu, informuje prednosta Obvodného úradu Liptovský Mikuláš **Ján GALVÁNEK**.

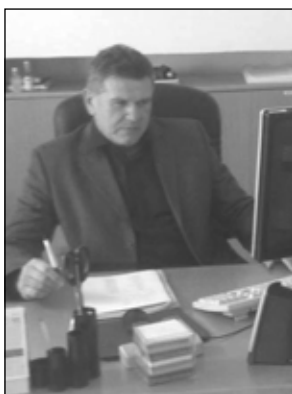
Vládny program ESO je v II. fáze, keď poslanci Národnej rady Slovenskej republiky určili, že od 1. októbra 2013 vznikne 72 okresných úradov. V Žilinskom kraji ich bude jedenásť, keď k existujúcim v Žiline, Čadci, Dolnom Kubíne, Liptovskom Mikuláši, Ružomberku, Námestove a Martine pribudnú okresné úrady s menším počtom kompetencií v Bytči, Kysuckom Novom Meste, Turčianskych Tepliciach a Tvrdošíne. Okresné úrady budú riadiť prednostovia vymenovaní vládou SR.

• Ako sa dotkne integrácia v štátnej správe nášho okresu?

- K 30. septembru 2013 budú zrušené v Liptovskom Mikuláši obvodný úrad životného prostredia, obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, obvodný lesný úrad, obvodný pozemkový úrad a správa katastra. Ich pôsobnosť sa presunie od 1. októbra 2013 na Okresný úrad Liptovský Mikuláš, v ktorom budú vykonávať štátnu správu ako odbory okresného úradu:

- odbor starostlivosti o životné prostredie,
- odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií,
- pozemkový a lesný odbor,
- katastrálny odbor.

Spojenie týchto úradov je ďalším krokom k vytvoreniu jednotného

komplexného orgánu pre výkon štátnej správy na úrovni okresu.

• Prinesie integrácia úradov miestnej štátnej správy zmeny pre občanov pri vybavovaní svojej agendy?

- Občania budú zatiaľ vybavovať svoje požiadavky a podania na doterajších adresách pôvodných obvodných úradov. K zmene príde od roku 2014, kedy vzniknú klientske centrá - kontaktné administratívne miesta občana (tzv. KAMO), kde si na jednom mieste občania vybavujú celú svoju občiansku agendu a nebudú už musieť osobne navštevovať jednotlivé úrady na ich adresách.

• Ako sa zmenia služby na úradoch?

- Doteraz väčšina komunikácie štátnej správy s občanmi a podnikateľmi prebiehala v písomnej forme. Schváleným zákonom o informatizácii verejnej správy sa zavádza elektronická komunikácia ako hlavná forma komunikácie verejnosti so štátnymi úradmi. Táto by mala komunikáciu zjednodušiť, zrýchliť a zjednotiť všade tam, kde dochádza k interakcii verejnej správy s občanmi alebo podnikateľskými subjektmi. Podľa môjho názoru bude tým verejná správa efektívnejšia, transparentnejšia, a čo je hlavné bez zbytočného papierovania. Prirodzene sa tým znížia náklady a odstráni sa možnosť akejkoľvek korupcie.

• Kam smeruje reforma?

- Vracia sa systém okresných úradov tak, ako ho poznali občania v minulosti. Ako som už uviedol, od budúceho roka budú

občanom na vybavovanie ich občianskej agendy k dispozícii klientske centrá, ktoré budú kontaktným administratívnym miestom občana. Ich vytvorenie prezentuje hlavnú myšlienku reformy, aby úrady neobiehali občan ale informácia.

V klientských centrách budú inkorporované všetky zložky, ktoré občan potrebuje k svojmu životu – teda aj daňový úrad, polícia i sociálna poisťovňa. Vládny program ESO má byť najväčšia reforma štátnej správy od roku 1989. Jej cieľom je nielen ušetriť výdavky, ale tiež zefektívniť fungovanie a zlepšiť dostupnosť verejnej správy pre občana. Táto reforma so sebou prináša obrovské množstvo logistiky a veľmi ťažkých, často citlivých rozhodnutí.

• Môžu občania pripomienkovať reformu?

- Samozrejme. Veď práve uspokojovanie potrieb občana je určujúcou hodnotou celej reformy. Rezort Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pripravil samostatnú platformu pre občianske podnety, pripomienky či sťažnosti na stránke www.eso-portal.sk.

Tu môžu občania vyplnením jednoduchého formulára poslať na základe doterajších skúseností s úradmi svoje postrehy, námety na zjednodušenie niektorých služieb, na pridanie chýbajúcich či zrušenie nadbytočných úkonov zo strany štátu, a takto sa stať spoluautorami reformy.

Rozlúčka s Prof. MUDr. Danielom Bartkom DrSc. (16. 8. 1929 – 9. 9. 2013)

Na tepe času

V týchto dňoch sme sa rozlúčili so vzácnym človekom, našim rodákom Prof. MUDr. Danielom Bartkom DrSc. Dňa 16. septembra v krematóriu v Bratislave za obec, za celý Podkrivánsky svet, vreľými slovami i važeckými piesňami sa rozlúčili zástupcovia obce s týmto našim rodákom, popredným lekárom, čestným občanom Važca. Jeho odborná, vedecká činnosť je opísaná v dielach Osobnosti Slovenska, tiež v Hornoliptovskom panteóne i v monografiách Važca. V miestnom Literárnom múzeu dominujú jeho vedecké

knihy, ktoré boli preložené do svetových jazykov.

Dostalo sa mi cti, tesne pred príhodou, spoločne sa zamyslieť nad rokmi našej mladosti a dozrievania. Nad prežitým. V spomienkach sme si pripomenuli časy, keď mládež nedala pokoj v obci, v cirkvi i v národe. Bola to doba nevšedná - všade naši. Vyznali sme, že to bola predovšetkým múdrosť, nadhľad našich otcov a tiež istota rodinného zázemia. Pracovitosť i túžba po vzdelaní.

Príkladom bol práve náš rodák. Zamýšľal sa, ako udržať úroveň starost-

livosti o zdravie národa. Využíval kontakty so zahraničím, a tak sa boril, aby pomohol núdzným a uboleným. Ako lekár slúžil do posledného výdychu.

Ťažilo ho, že sa nepodarilo obnoviť činnosť cirkevnej nemocnice, ktorá v minulosti dominovala v Bratislave.

Takéto osobnosti sa dotýkajú našej histórie.

JUDr. Michal Hyben

(podrobne o osobnosti Daniela Bartku sme písali vo Važeckých novinách č. 1/2011, pozn. red.)

Šoldovo - obnovené vykopávky

● Michal Hyben (uprostred) počas návštevy archeológov v Šoldove.

K našej histórii patrí tiež ďalšie pristenie. Ide o Šoldovo.

Z podnetu starostu Štrby Archeologický ústav SAV v Nitre v auguste začal obnovený archeologický výskum zaniknutej obce Šoldovo. Výskum realizuje významný archeológ dr. M. Soják, ktorý nadväzuje na vykopávky realizované prof. Pišflom v roku 1952. Vtedy občania zo Štrby i z Važca peši prichádzali na tieto miesta, aby si uctili svojich predkov. Terajší výskum našiel ďalšie hroby a základy rozsiahleho kostola. Zároveň spresňuje čas trvania osídlenia od 12. do 16. storočia. Nálezy

husitských zbraní naznačujú, že išlo o bratrské opevnenie. Toto zodpovedá aj záverom našich monografií, ktoré deje Šoldova spájajú tiež s našimi najstaršími cirkevnými dejinami, konkrétne s našim kostolom z 13. storočia. Traduje sa, že časti kostola zo Šoldova sú vo Važci. Nabádal som archeológov, aby vykonali vykopávky pri važeckom kostole a tiež na Mašurkovej lúke v hone Petrovská, kde údajne stál

šoldovský mlyn. Štefan Rysuľa v románe Milosť opísal našich Šoldovanov ako bojovníkov a ochrancov slobody. V škole sme sa učili o týchto dejoch a o význačných osobnostiach našej obce a národa.

Toto všetko patrí k našej kultúre. Aj zamyslenie sa nad plynutím času. Len hodnoty ducha pretrvávajú.

JUDr. Michal Hyben

Foto: Peter Laučík

● 69. výročie SNP sme si pripomenuli pri pamätníku pred obecným úradom aj na Partizánskej lúke na Podbanskom. A zatiaľ čo na Podbanskom sa pri pietnom akte stretnú desiatky ľudí z podtatranských obcí, doma spomíname veľmi komorne.

Otáznik nad rómskym projektom

Už len niekoľko týždňov zostáva do ukončenia tretej etapy projektu na zlepšenie životnej situácie rómskej komunity. Práca terénnych sociálnych pracovníčok v našej obci by sa mala skončiť k 30. novembru 2013.

Obec má možnosť zapojiť sa ďalšieho projektu, ktorý bude fungovať do konca roku 2014, tento krok však musia odsúhlasiť poslanci. Zatiaľ nie je jasné, aké bude konečné rozhodnutie, pretože názory poslancov sa rôznia.

Starosta obce projekt vníma ako pomoc pre obec vo viacerých ohľadoch, zároveň však pripustil, že doterajšie výsledky nie sú presvedčivé a objektívne merateľné.

Projekt terénnej sociálnej práce funguje vo Važci s malými prestávkami od roku 2005. Ten súčasný mal vymedzené viaceré ciele zamerané na zlepšenie života v rómskej komunite: zlepšenie úrovne bývania, vzdelanostnej úrovne, odstránenie problémov detí v škole, zníženie počtu nezamestnaných, zlepšenie spolunažívania s majoritou, zníženie kriminality a podobne.

Efektivitu terénnej sociálnej práce

v našich podmienkach posudzovala aj sociálna komisia. Podľa správy zo zasadnutia mnohé z cieľov projektu neboli naplnené. Zástupkyne základnej školy konštatovali, že rôzne problémy v škole pretrvávajú, deti z rómskej komunity majú problém so základnou hygienou a rodičia často nesúhlasia so zaradením detí do špeciálnych tried napriek odporúčaniam pedagógov a psychológov. Členovia komisie poukazovali aj na ďalšie negatíva spojené napríklad s integráciou, neznalosťou slovenského jazyka, nehospodárnym nakladaním so sociálnymi dávkami, či neplatením poplatkov obci.

Terénna sociálna pracovníčka Martina Šeďová a asistentka Daniela Šeďová vnímajú svoju prácu ako veľmi potrebnú: „Je potrebné zaoberať sa problémami sociálne odkázaných ľudí, ale je to dlhodobá ťažká práca, ktorá sa nedá vyriešiť ani za 5 rokov. Je to beh na dlhé trate. Ak chceme účinne pomáhať, musíme vytvoriť priestor, aby sa aj oni sami aktívne podieľali na riešení svojich problémov a nezakrývali pred nimi oči. Ako terénne sociálne pracov-

níčky riešime denne široké spektrum problémov, s ktorými si rodiny z Dolinky i z dediny nevedia poradiť. Okrem pravidelných osobných návštev v domácnostiach a poradenstve na mieste pomáhame denne desiatkam zúfalých klientov, ktorí prichádzajú za nami do kancelárie s akútnou prosbou o radu. Plánujeme s nimi časový harmonogram pri splácaní rôznych platieb, vysvetľujeme úradné listy, pomáhame riešiť zdravie a komunikovať s nemocnicou, školou, úradmi, políciou. Okrem toho sa zapájame do distribúcie šatstva z charitatívnych zbierok, organizujeme prednášky, školenia a hľadáme aj iné možnosti ako získať finančné zdroje na pomoc odkázaným. V roku 2013 sme založili občianske združenie JEK DROM na pomoc svojim klientom,“ uviedli sociálne pracovníčky v stanovisku pre naše noviny.

Terénnu sociálnu prácu vo Važci pozitívne ohodnotili viaceré organizácie, úrady a školy, s ktorými sociálne pracovníčky spolupracujú. Viacero z oslovovaných Rómov v osade Dolinka projekt

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

VIP poukážka AXA - náš korektný prístup/Vaše správne rozhodnutia

Preukázaním sa touto poukážkou získavate možnosť komplexného servisu vrátane bezplatného profesionálneho auditu Vašich existujúcich zmlúv s cieľom preveriť ich kvalitu a zistiť, či sú v súlade s Vašimi aktuálnymi potrebami.

Ďalej získavate možnosť zliav na nasledujúce služby:

Rizikové poistenie (úrazy, choroby)	- 10 %
Povinné zmluvné poistenie auta (PZP)	- až 60 %
Havarijné poistenie vozidla	- až 70 %
Poistenie nehnuteľnosti a domácnosti	- 15 %
Cestovné poistenie	- 50 %

(rek)

AXA je najväčšou poisťovňou na svete a jedným z celosvetových lídrov vo finančnom zabezpečení, štvrtý rok po sebe sa stala najhodnotnejšou globálnou značkou v oblasti poisťovníctva.

Ak chcete Vy alebo Vaši známi využiť túto poukážku, kontaktujte nás :

Eduard Bobrík

Jaroslav Mlynár

tel. 0908 714363

tel. 0948 255330

e-mail : edo@bystrianka.sk

e-mail : jaro.mlynar@gmail.com

viac ako / štandard

Neplatičov z nájomných bytov vysťahovali

Po niekoľkomesačných súdnych ťahaniciach sa obci podarilo čiastočne vyriešiť problém s neplatičmi v obecných nájomných bytoch. Štyroch najväčších dlžníkov už z bytov vysťahovali, ďalšie – nateraz posledné – pojednávanie na vypratanie bytu je stanovené na 15. 10. 2013. Vo väčšine prípadov obec musela čakať niekoľko mesiacov na rozhodnutie súdu, bez ktorého nemohla konať. „Od žaloby na vypratanie bytu podanej obcou k vytýčeniu pojednávania plynuli rôzne lehoty, najdlhšia bola sedem mesiacov, najkratšia dva mesia-

ce,“ uviedla pracovníčka obecného úradu Adriana Ilavská.

Prvý byt bol vypratý vo februári, dlžná čiastka po nájomníkoch je 10 624 €. Ďalšie vysťahovanie sa konalo v máji, dlh na nájomnom je v tomto prípade 2 443 €. Nedoplatok na nájomnom vo výške 6 220 € bol dôvodom na vysťahovanie ďalšieho bytu koncom júna. V polovici augusta opustili byt nezodpovední nájomníci, ktorí zanechali dlh 2 435 €.

Bývalí nájomníci však obci stále dlžia nedoplatky na nájomnom v celkovej výške viac ako 20-tisíc € a tiež trovy

súdneho konania a prípadné úhrady za škody v byte. V štyroch prípadoch už obec podala aj žalobu na vymáhanie dlžnej čiastky, súdy však zatiaľ určili dátum len pre jedno pojednávanie, ktoré sa z dôvodu neúčasti dlžníčky neuskutočnilo. „V žalobe uplatňujeme nárok na dlžné nájomné aj súdne poplatky, ktoré sa odvíjajú od výšky dlžnej sumy, teda čím vyšší dlh na nájomnom, tým vyšší súdny poplatok. Máme aj prípad poškodenia bytových dverí a náhradu škody si tiež uplatňujeme súdnou cestou,“ dodala A. Ilavská.

V súčasnosti sa situácia s platením nájomného stabilizovala, väčšina nájomníkov obecných bytov nájomné riadne platí a obec zatiaľ neeviduje žiadne väčšie nedoplatky. Problémové prípady sa riešia individuálne formou splátkových kalendárov. V prípade, že niektorí z nájomníkov poruší platobnú disciplínu a jeho dlh prevyší čiastku garančného fondu, obec odstúpi od nájomnej zmluvy a podá žalobu na vypratanie bytu. (mm)

Otáznik nad rómskym projektom

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)
oceňuje, niektorí sa vyjadrili neutrálne. „Potrebujeme sociálnu pracovníčku, pretože nám pomáha vybavovať všetky veci, po úradoch, vypisovať papiere, lebo sú tu takí, čo nevedia čítať a písať. A stará sa aj o deti, chodí s nimi na výlety aj opekať,“ povedal jeden

z obyvateľov osady Ľubomír Hangurbadžo. Projekt terénnej sociálnej práce je z 95 % financovaný z fondu sociálneho rozvoja Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 5 % nákladov znáša obec. V tejto etape sú celkové náklady rozpočtované na 37 582 €, z toho obec prispieje sumou 1 880 €. (mm)

Spoločná propagácia

Dňa 14. augusta 2013 bol v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu slávnostne podpísaný Dohovor o založení Európskeho zoskupenia územnej spolupráce TATRY.

Podpísaniu Dohovoru predchádzalo niekoľkoročné úsilie Združenia Región „Tatry“ a Zväzku Euroregión „Tatry“ zamerané na vytvorenie spoločného, poľsko-slovenského právneho subjektu.

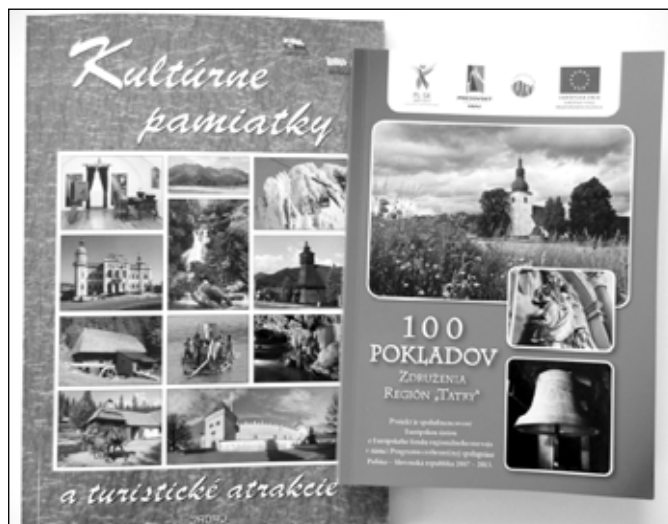
Cieľom EZÚS TATRY s. r. o. je ďalší rozvoj, uľahčovanie a rozširovanie poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce s cieľom posilniť sociálnu a hospodársku súdržnosť územia na poľskej a na sloven-

skej strane Tatier.

Obec Važec je členom Euroregiónu Tatry od roku 2007 a jedným z projektov, do ktorého sme sa zapojili, je vydanie dvoch knižných publikácií - 100 pokladov Združenia Región Tatry a Kultúrne pamiatky a turistické atrakcie v členských mes-

tách a obciach združenia - kde je propagovaná aj naša obec a jej zaujímavosti. (red)

Z obecných zastupiteľstiev

11. 9. 2013

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje

• Priamy predaj majetku obce Važec – motorového vozidla PRAGA V3S za cenu 3 567 € pre Mariána Vlhu, Lip-tovské Behárovce 32. Obci bolo doručených 6 cenových ponúk na odkúpenie vozidla, vybraný záujemca ponúkol najvyššiu kúpnu cenu.

• Zámer na dlhodobý prenájom časti obecných parciel pred budovou bývalej školy na ul. Hlavnej o výmere 399 m² pre spoločnosť X-Megatona Svit, z dôvodu osobitného zreteľa, ktorý spočíva v zabezpečení príjazdu a parkoviska pre vozidlá záchranej služby a pohrebnej služby pre klientov plánovaného Domova sociálnych služieb. Cena za prenájom je v zmysle prílohy č. 1 Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce v sume 0,05 €/m²/rok.

• Uzatvorenie zmluvy s Tatranskou odpadovou spoločnosťou, s. r. o., Žakovce o ukladaní odpadu na skládku odpadov Úsvit v katastri Žakovce.

(Obec Važec má momentálne na ukladaní odpadu uzatvorenú zmluvu so skládkou vo Veternej Porube, ktorá sa však má v budúcom roku uzavrieť. Nová zmluva má zabezpečiť bezproblémové ukladanie odpadu aj v budúcnosti.)

• Žiadosť MUDr. Michala Kapasného, Važec č. 745, o predĺženie nájomnej zmluvy na priestory stomatologickej ambulancie na dobu určitú do 31. 7. 2016 s mesačnou výpovednou lehotou.

• Žiadosť Radovana Goča, Važec č. 322, o prenájom obecného bytu na skúšobnú dobu pol roka t. j. do 31. 3. 2014.

• Žiadosť Dariny Šimonovej, Važec č. 462, o prenájom obecného bytu na skúšobnú dobu pol roka t. j. do 31. 3. 2014.

• Vypracovanie „Zmien a doplnkov urbanistickej štúdie rekreačného priestoru Važec Pod Kopou“ do zapracovaných „Zmien a doplnkov územného plánu obce Važec“, z dôvodu rozšírenia aktivít v oblasti poľnohospodárstva a rybárstva, rekreácie a športových aktivít a príslušenstva k rodinnému domu Alexeja Beljajeva s tým, že zapracovanie zmien a doplnkov bude v plnom rozsahu financovať žiadateľ Alexej Beljajev.

• Poskytnutie sponzorského príspevku v sume 200 € z rozpočtu obce z rezervy voľného času pre Denisu Šedovú, Važec č. 296, na účasť na Majstrovstvách Európy Show Dance s podmienkou vyúčtovania poskytnutého príspevku.

• Návrh č. 6/2013 na zmenu rozpočtu obce Važec na rok 2013.

• Návrh č. 3/2013 na zmenu rozpočtu ZŠsMŠ Važec na rok 2013.

• Prevod správy majetku obce v celkovej výške 754 129,74 € do správy ZŠsMŠ Važec, tak ako bol predložený. Jedná sa o stavebné práce vo výške 594 075,24 €, technologické vybavenie kuchyne vo výške 69 541,80 €, interiérové vybavenie vo výške 70.233,00 €, výpočtová technika vo výške 20 279,70 eur.

OZ neschvaľuje:

• Žiadosť spoločnosti Gema Limbach, s. r. o., Bratislava o odkúpenie obcej nehnuteľnosti na ul. K jaskyni č. 749 (Malý dom služieb), nakoľko je už schválený zámer prenájmu.

• Žiadosť Jaroslava Čonku, trvale bytom Nová Lesná a prechodne Važec č. 1042, o výmenu uvoľneného bytu.

• Žiadosť Občianskeho združenia JEKH DROM Važec o poskytnutie miestnosti pre fungovanie združenia, nakoľko v súčasnosti obec nemá k dispozícii voľné priestory.

OZ berie na vedomie:

• Žiadosť Liptovskej vodárenskej spoločnosti o odpredaj pozemkov o celkovej výmere 51 m², na ktorých sú postavené prečerpávacie stanice kanalizácie. Poslanci sa budú žiadosťou zaoberať po odstránení nedostatkov po realizácii kanalizácie a ČOV Važec.

• Informáciu starostu o nesplnenom uznesení č. 57/2013 pre časovú a technickú tieseň. Uznesením bolo doporučené vyhlásiť verejnú súťaž na obstarávateľa chodníka ku škole a na zhotoviteľa staničiek pre separovaný zber. Do určeného termínu nebolo možné vypracovať potrebnú projektovú dokumentáciu.

• Rozpočtové opatrenie č. 4/2013 na presun finančných prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu.

• Rozpočtové opatrenie č. 5/2013 na presun finančných prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu.

• Monitorovaciu správu programového rozpočtu obce Važec k 30.6.2013, tak ako bola predložená.

• Čerpanie rozpočtu ZŠsMŠ Važec k 30. 6. 2013.

• Čerpanie rozpočtu hlavnej činnosti Obecného podniku Važec k 30. 6. 2013.

• Správu audítora ku konsolidovanej účtovnej závierke obce Važec k 31. 12. 2012.

• Informáciu starostu obce, že zatiaľ nebola preplatená záverečná platba na rekonštrukciu základnej školy, pretože prebieha revízia platieb na ministerstve.

• Informáciu starostu, že bolo výberové konanie na rekonštrukciu Malého domu služieb. Jediným záujemcom vo výberovom konaní bola firma Petrus, L. Mikuláš.

• Informáciu starostu, že občania sa postupne napájajú na kanalizáciu. Celkovo je vybudovaných 796 prípojk a pripojených prípojk je 523, t. j. 65,70 %.

• Informáciu starostu o podanej námietke pánom Stanom na vykonanú ROEP-ku v lokalite Pod Kopou.

• Nesúhlas obyvateľov rómskej osady s ukončením Národného projektu „Zlepšenie životnej situácie rómskej komunity v obci Važec“ a požiadavku, aby poslanci prehodnotili a schválili pokračovanie projektu.

• Správu predsedníčky komisie sociálnej a opatrovateľskej Ing. Martiny Brezinovej zo zasadnutia komisie za účelom vyhodnotenia naplnenia cieľov projektu terénnych sociálnych pracovníkov.

• Informácia starostu, že zo štátneho rozpočtu sú mimoriadne poukázané na účet obce financie v sume 4 111 € na opravu výtlkov na cestách. Použijú sa na opravu vjazdu do obce popod železničnú trať.

• Informáciu starostu, že na ul. Múrnej a v rómskej osade (Dolinke) bola od-

Aj vy môžete prispieť

do Važeckých novín. Radi

privítame vaše tipy a námety.

0904 653 071

vazeckenoviny@gmail.com

alebo využite schránku

na obecnom úrade.

stavená dodávka pitnej vody z dôvodu neplatenia za vodu a vzniku veľkého nedoplatku.

- Informáciu starostu obce o konaní volieb do VÚC v mesiaci november.

- Konštatovanie starostu obce, že Poľovné združenie pripravilo peknú slávnosť pri 90. výročí vzniku Poľovného združenia Kriváň vo Važci.

- Informáciu starostu obce, že 24. 9. odchádza na tri týždne na liečenie. Počas neprítomnosti ho bude zastupovať zástupca starostu Ing. Zdeno Baráni.

OZ ruší:

- Uznesenie č. 24/1993 zo dňa 27. 8. 1993, v ktorom bol schválený odpredaj obecného pozemku parc. č. 2084/2 o výmere 10 m² pre Annu Dermotovú Važec č. 268, nakoľko parcela nebola do dnešného dňa prevezená na katastrálnom úrade v Lipt. Mikuláši.

Upozornenia

Liptovská vodárenská spoločnosť upozorňuje občanov na prísny zákaz prečerpávania obsahov žump a septikových do verejnej kanalizácie. Svojím konaním môžu ohroziť prevádzku kanalizačnej siete, čerpacích staníc a následne narušiť chod a nastavenie technologického procesu čistenia na novovybudovanej čistiarni odpadových vôd. Všetky škody spôsobené takýmto konaním budú v konečnom dôsledku znášať občania obce. V prípade odhalenia tejto skutočnosti vás žiadame o nahlásenie na stálu dispečerskú službu LVS na tel. číslo 0908 916 579. Dovoľujeme si vás upozorniť, že neoprávnené vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie je priestupok v zmysle zákona 442/2002 Z. z. a vinníkom hrozí pokuta do výšky 330 €.

Obecný úrad vo Važci dôrazne upozorňuje občanov, ktorí budú mať problémy s napojením svojich rodinných domov na kanalizačnú sieť, aby sa obrátili na Liptovskú vodárenskú spoločnosť v Liptovskom Mikuláši, ktorá má v správe novovybudovanú kanalizáciu a je povinná takýto problém riešiť. Z tohto dôvodu upozorňujeme občanov, ktorí tento príkaz nebudú rešpektovať a svojvoľne poškodia miestnu komunikáciu, že bude voči nim začaté konanie pre porušenie stavebného zákona.

Tradičné zemiakové jedlá chutia aj dnes

21. septembra sa vo Východnej konalo netradičné podujatie – Babafest, ktoré ukončilo bohatú kultúrnu sezónu v tamojšom amfiteátri. Festival zameraný na zemiaky a jedlá z nich pripravili nadšenci z občianskeho združenia Dobrá Východná, ktorí sa organizovaním rôznych akcií snažia efektívne využívať východniarsky amfiteáter.

V centre diania Babafestu boli, samozrejme, jedlá. Návštevníci mali možnosť ochutnať viaceré špeciality, väčšinou jedlá z receptov našich starých materí. Priamo pred očami divákov ich pripravovali šikovné ženy z Východnej i Važca. Našu obec zastupovali členky Miestneho odboru Matice slovenskej – predsedníčka Margita Hybenová a hospodárka Mária Ilavská. Do Východnej prišli s už hotovými „grulovníkmi“ a „kapustníkmi“,

a v priestoroch amfiteátra varili ďalšiu važeckú špecialitu – „zavaranie“. Podľa slov predsedníčky MO MS Margity Hybenovej mali starodávne jedlá u ľudí úspech: „Prinesené grulovníky a kapustníky hneď „zmizli“, ľudom chutilo a takisto aj zavaranie, ktoré sme pripravovali na sladko i na slano.“

Návštevníci Babafestu mohli ochutnať aj špeciality z Východnej – „uazu“ (ako važecké „krúpy“), „poľštinu“ (halušky s bryndzou s pridaním varených zemiakov) a typické rómske jedlo „goju“ (podobné ako liptovské droby). Súčasťou akcie bola aj výstava rôznych druhov zemiakov, tanečné vystúpenia laureátov tanečnej súťaže Šaffova ostroha Vladimíra Michalku a Alfreda Lincke a v priamom prenose mohli diváci sledovať aj vyrezávanie sôch z dreva.

Text a foto: (mm)

„Zavaranie“ (recept)

Zemiaky rozvariť na riedku kašu, pridať soľ, hladkú múku, ktorú len na vrch nasypeme, necháme ju zaborenú v zemiakoch dobre zavaríť. Scedíme vodu, zvyšok dobre premiešame varechou, alebo tým, čím pučíme zemiaky a rozotierame do strán nádoby. Keď je to hotové, zoberieme polievkovú lyžicu, namáčame ju do studenej vody a ňou naplno naberať a kôpky ukladáme do misy a omastíme. Jedlo možno posypať škoricou s cukrom, alebo poliať masťou z rozpraženého masla, alebo zo slaniny a pridať bryndze. Čiže buď na sladko alebo na slano. Skromnejší, namiesto masti, jedlo poliali cukrovou vodou z upáleného cukru.

(z knihy *Dúchanie do našej pahreby* od Michala Hybena)

V škole sa dočkali nových priestorov

● Novú jedáleň slávnostne otvorili na začiatku školského roka. Sprava starosta obce Rastislav Profant, vedúca školskej jedálne Jana Pastuchová, riaditeľka školy Agata Ilavská.

● V novej kuchyni prácu kuchárkam uľahčujú moderné spotrebiče.

Po dvanástich rokoch od začiatku využívania novej budovy základnej školy sa učitelia i žiaci dočkali dobudovania doteraz nevyužívaného pavilónu. Od septembra už v nových priestoroch funguje školská jedáleň a moderne vybavená kuchyňa.

Deti v škole sa môžu tešiť z novej počítačovej učebne s 15 počítačmi aj interaktívnou tabuľou, pribudla jazyková učebňa s interaktívnou tabuľou a dve kmeňové učebne, ktoré budú v tomto školskom roku využívať štvrtáci a piatáci. Z rozšírenia priestorových kapacít sa tešia aj v materskej škole, kde pribudla jedna učebňa, samostatná herňa, skladové priestory, zborovňa, či izolačná miestnosť.

V tomto školskom roku majú v základnej škole 199 žiakov (z toho 21 prvákov) rozdelených do 10 bežných tried (tretia trieda s 32 žiakmi je rozdelená na A a B) a dvoch špeciálnych. V škole pracuje 15 pedagogických pracovníkov, dve vychovávateľky v dvoch oddeleniach

školského klubu (39 detí) a traja pedagogickí asistenti (dva v škole, jeden v škôlke). Novou „posilou“ medzi učiteľmi je Peter Frnka s aprobáciou dejepis, zemepis, anglický jazyk. Po krátkej „aklimatizácii“ na školské prostredie budú môcť žiaci už od októbra navšte-

vovať aj záujmové krúžky, ktorých je tentokrát na výber 23.

Do škôlky v septembri nastúpilo 54 detí. Sú rozdelené do troch tried: 1. tr. – 21 detí, 2. tr. – 22 detí, 3. tr. – 11 detí. Predškolákov je v tomto školskom roku 29. Podľa slov učiteliek sa detičky v škôl-

● Ako prví novú jedáleň vyskúšali škôlkari.

● Deti v škôlke si užívajú novú priestranú herňu.

ke zadaptovali veľmi rýchlo a zvykajú si na nové prostredie.

Počas letných prázdnin stihli v škôlke vynoviť „staré“ priestory. Vďaka iniciatíve Emílie Motkovej a jej kolegov z firmy Provident dostali nový šat trie-
dy i spálne. „Mali sme vyčlenené financie vo výške 150 €, ktoré boli určené na dobrovoľnú akciu. Ponúkli sme tunajšej škôlke vymaľovanie stien po výmene okien, s čím radi súhlasili. Zabezpečili sme materiál a spolu s kolegami sme to aj vymaľovali. Sme radi, že sme urobili niečo pre naše deti a ak budeme mať aj v budúcnosti podobnú možnosť, určite pomôžeme,“ dodala manažérka popradskej pobočky Provident Financial Emília Motková. Text a foto: (mm)

Blahoželanie jubilantom, ktoré sa uskutočnilo 3. augusta, sa nieslo v príjemnej slávnostnej atmosfére umocnenej aj jedným naozaj výnimočným jubileom. Okrúhlu storočnicu si 9. júna pripomenul najstarší občan našej obce – Daniel Michalko. Jubilant i ďalších 13 oslávencov prijalo gratulácie od starostu obce a vychutnali si aj kultúrny program v podaní hudobno-recitačnej skupiny pod vedením Michala Kapasného, ktorý storočnému jubilantovi napísal a venoval aj špeciálnu báseň. Pri záverečnej piesni „Zahučali hory“ sa nejednému z hostí tísli slzy do očí. Do spevu sa zapojili všetci oslávenci a silným zážitkom bol najmä prejav najstaršieho jubilanta - do spevu vložil úžasnú energiu a oduševnenie, v ktorých sa zrkadlila sila a pokora, akú môže človek získať len statočne prežitým životom.

Text: (mm)

Foto: (ai)

Mnoga ljeta, mnoga ljeta živijoooo...

75 rokov oslávili

• Mária Božoňová	Na Harte 18
• Zuzana Feriančeková	Podkrivánska 847
• Ing. Libuša Gočová	Široká 898
• Ján Gruska	Železničná 215
• Michal Chovan	Na Pastierskych 134
• Anna Ilavská	Na Pastierskych 120
• Ján Ilavský	Široká 741
• Milan Ilavský	Železničná 227
• Mária Kyselová	M. R. Štefánika 670
• Jozef Lazarčík	Urbárska 82
• Mária Lučanská	Tatranská 711
• Ondrej Nemtušiak	SNP 464
• Milan Profant	K jaskyni 942
• Ján Šingliar	M. R. Štefánika 691
• Ján Vdovják	Pri Váhu 328

80. narodeniny si pripomenuli

• Zuzana Božoňová	Široká 916
• Alicia Hybenová	M. R. Štefánika 658
• Zuzana Hybenová	Dr. Mašurku 956
• Anna Ilavská	Na Harte 13
• Emília Ilavská	Urbárska 106
• Helena Ilavská	Jana Hálu 49
• Zuzana Ilavská	Vyšná 554
• Mária Jurčová	M. R. Štefánika 693
• Júlia Križanová	Dr. Lučanského 551
• Michal Nemtušiak	Podkrivánska 843
• Helena Šingliarová	Hlavná 481

85 rokov sa dožili

• Zuzana Ilavská	Pri Váhu 323
• Ján Ilavský	Jana Hálu 277

• Zuzana Lištiaková	Na Harte 12
• Anna Šingliarová	Pod Vilingom 307
• Marta Tomečková	Hlavná 480

Deväťdesiatku oslávili

• Mária Bednárová	Vyšná 560
• Mária Juríková	Hlavná 460
• Michal Prazniak	Železničná 230

95 rokov

• Mária Šed'ová	M. R. Štefánika 638
-----------------	---------------------

Storočnicu oslávili

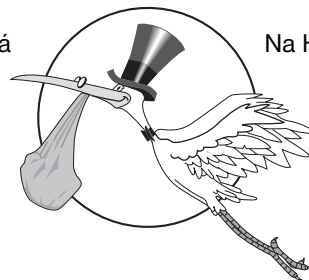
• Daniel Michalko	Hlavná 617
-------------------	------------

Posledné Prvé uvítanie

Augustová slávnosť uvítania detí do života si ponešie aj prívlastok posledná. Podujatie, ktoré obec organizovala pre novonarodené deti, sa pravidelne konalo už od čias socializmu. Posledných niekoľko rokov však na slávnostiach chýbalo čoraz viac tých najdôležitejších – bábätiok a ich rodičov, či blízkych príbuzných. Pravidlom sa stávala účasť len jednej, či dvoch-troch rodín zo zhruba desiatky pozvaných. Pre tento dlhodobý nezáujem zo strany občanov sa vedenie obce rozhodlo slávnosť uvítania do života zrušiť.

V prvom polroku 2013 pribudlo v našej obci osem nových „občaníkov“. Narodilo sa päť chlapcov a tri dievčatá.

❖ Timea Bartošová	Múrna 977
❖ Adrián Brtán	Urbárska 84
❖ Jozef Bučko	Múrna 990
❖ Richard Jurík	Na Pastierskych 125
❖ Mária Karasová	Krátka 289
❖ Nicolas Křeš	L. Štúra 445
❖ Róbert Lacko	
❖ Vanesa Pačajová	Na Harte 781

V krajine, kde vojna je súčasťou života

Afganistan

Pre bulvárny časopis by bol tento článok možno exkluzívny. Aj pre mňa tak trochu je. I keď rozhovor s Miroslavom Ivanom, profesionálnym vojakom – momentálne na misii v Afganistane, pôsobil skôr všedne. Takmer každej odpovedi na moju otázku predchádzalo mimovoľné myknutie plecom, akoby byť vojakom v Afganistane znamenalo to isté, ako obsluhovať čerpaciu stanicu, šoférovať nákladiak, či fukať niečo do počítača. Pochopila som to až neskôr. Ak som to vôbec pochopila....

Rozprával s nadhľadom, so štipkou mladíckej hrdosti, ale vecne. A predsa v tých slovách bolo niečo výnimočné. Rozvážna zmierenosť s každodennou absurdnosťou života v krajine, kde je vojna súčasťou všedného dňa, ľudský život sa dá vyvážiť troma pármí kôz, kde vrcholom luxusu je polorozpadnuté auto bez evidenčného čísla a západ slnka nad vyprahnutými skalnatými kopcami je viac paródiou gýčových obrázkov amerických filmov ako romantickou scenériou. Aj to je Afganistan. Zbraň ako nevyhnutný „módny doplnok“, každodenné raketové útoky, oči zaslepené pieskom z púštnej búrky, cirkusantsky prezdobené nákladiaky s páchnucim interiérom. Aj to je vojna.

Bezpečnosť nadovšetko

Úlohou slovenskej jednotky bolo strážiť a chrániť Camp Holland – vojenský tábor na medzinárodnej základni Tarin Kowt (hlavné mesto provincie Uruzgan). Nachádza sa 120 kilometrov severne od najväčšej vojenskej základne na svete KAF pri Kandaháre (30 tis. vojakov). V kempe bolo okolo päťtisíc

vojakov – Američania, Kanadčania, Briti, Holanďania... A Slováci. Ženijné jednotky pomáhajú budovať infraštruktúru, odmiňovať územie, stavať opevnenia. Miroslav slúžil v strážnej jednotke s funkciou ostreľovača.

Strážnici kontroľujú vstup do kempu, prehľadávajú afganských civilov, ktorí sem chodia do práce (pomáhajú pri stavbách, či v práčovni). Autá, prevažne nákladiaky so zásobami, sa pred bránami odstavajú na 24 hodín a potom dôkladne skontrolujú, aj s pomocou špeciálne vycvičených psov. „Do kempu sa nesmie dostať nič, čo by mohlo byť nebezpečné. Samozrejme zbrane, munícia, výbušniny, ale napríklad ani mobily, či fotoaparáty a v neposlednom rade drogy. Osobné prehliadky sú nepríjemné, miestni sú špinaví, bez základných hygienických návykov. Ale musíme všetko dôkladne skontrolovať, pretože zodpovedáme za bezpečnosť, a tým aj za životy ľudí, ktorí sú v kempe. Stať sa môže čokoľvek. Nikdy nevieme, či nepríde samovražedný atentátnik alebo auto naložené výbušninou. V kempe je aj nemocnica, ktorú využívajú aj miestni obyvatelia, takže sa stane, že musíme prehľadávať ľudí, ktorí sú škaredo ranení. Denne prehľadávame zhruba dvesto miestnych ľudí a okolo päťdesiat kamiónov. Vykonávame aj náhodné razie v kempoch tľmočníkov a robotníckych kempoch.“ Taká je teda realita. A nečudo. V krajine, ktorá je najväčším producentom ópia na svete, kde chýba základná infraštruktúra, prekvitá terorizmus a vodcovia využívajú negramotnosť obyvateľov v spojení so silným náboženským presvedčením, v takej krajine nemáte na výber.

Narodeniny v Afganistane

Miro je momentálne v Afganistane po tretíkrát. Každá misia trvá šesť mesiacov. Prvú absolvoval v roku 2008, dva roky po nástupe k vojakom do útvaru v Martine. Bola to vôbec prvá strážna jednotka, ktorú Slováci vyslali

a on bol najmladší (23). „Veliteľ si zostavoval vlastné družstvo do Afganistanu a oslovil aj mňa, či by som vycestoval. Súhlasil som,“ skonštatoval mladý vojak. Absolvoval špeciálny polročný výcvik a potom sa po siedmich hodinách letu stal vojakom v bojovej misii NATO, vyše štyritisíc kilometrov od domova. Tohto roku v júni zažil už tretie narodeniny v Afganistane. Oslávil dvadsaťosem.

Samozrejme, že mi napadá, do akej miery si vojaci pripúšťajú strach. Na Cypre, v Kosove alebo Bosne sú misie mierové alebo pozorovateľské. Ale táto je bojová. Synonymom strachu je tu vraj rešpekt. „Na začiatku som mal mierne obavy, ale určite nie strach. Druhýkrát som už vedel, do čoho idem a šiel som s rešpektom,“ vysvetlil Miro. Nezabudol dodať, že od malička chcel byť vojakom.

Takže mu ani teraz nevádi, keď musí nosiť 20-kilový vojenský výstroj – zbraň, prilbu, ochrannú vestu s materiálom, aj keď je vonku „príjemných“ 40 stupňov alebo aj pekelných 50. Nevadí mu nedostatok spánku, ani svišťanie rakiet pri útokoch.(?) Len lakonicky poznamená: „Dá sa na to zvyknúť,“ a usmeje sa. A potom si pri ďalších slovách uvedomíte, že aj táto práca má svoje svetlé, ba možno dokonca príjemné stránky: „Nejdeme tam na dovolenku, ale robíť si svoju prácu. A pri takýchto misiách vznikajú kamarátstva na celý život, odhaľujú sa charaktery. Nemôžem sa z ničoho uliať, lebo by som poškodil kamarátom, ktorí by to museli zatiahnuť za mňa.“

Život vojaka

Rotácie, teda príchody vojakov do Afganistanu a odchody domov, majú svoje pravidlá. Po prilete nasleduje bezpečnostný brífing, na ktorom sa vojaci dozvedia aktuálne informácie o situácii v kempe, ale aj nástrahách cudzej krajiny. Bežný deň v kempe začína budíčkou o trištvrte na päť, nástup do služby je o pol šiestej. Služba trvá 12 hodín. Na ďalší deň sa ide do nočnej. Pomedzi služby je pohotovosť. K incidentom sa vyraža okamžite, ak sa nič nedeje, je čas na oddych, posilňovňu alebo futbal. Vojaci absolvujú aj výcvik a cvičné streľby. „Na prvej misii v dvetisícšom ani nebolo vidieť, že je vojna. Sem-tam

(Pokračovanie na vedľajšej strane)

v noci nejaká strelba, cez deň dve rakety. Možno to bolo aj tým, že sme tam boli v zime a vtedy sa bojovníci Talibanu sťahujú do hôr. V roku 2011 to už bolo iné. Raketové útoky niekoľkokrát denne a najmä v noci, naschvál nám nedali spať. Stalo sa, že som za tri dni spal 4 hodiny. Zatiaľ najväčším útokom bolo, keď sa Talibancom podarilo trafiť 11 cisterien s benzínom, ktoré parkovali pri vstupe do kempu," spomína Miro.

Napriek všetkému sa vraj vojaci v kempe cítia relatívne bez-

pečne. Bývajú v pancierových kontajneroch bez okien s rozmermi 4 krát 2 metre, síce štyria v jednej „izbe“, ale v bezpečí. K dispozícii majú psychológa aj kňaza. V nedeľu sa nebojuje, vtedy je v kempe bazár, na ktorom afganské deti núkajú vojakom typické výrobky. Ale aj keď si napríklad na Nový rok pripájajú nealkoholickým pivom, stále sú uprostred vojny. A tá je nevysspytateľná. A na to sa nemá zabúdať. „Čokoľvek sa môže stať, ale netreba si to pripúšťať. Ani mať prehnané ambície. Niektorí mladí chalani prichádzajú s predstavou, že dokážu niečo zmeniť a stanú sa z nich hrdinovia, ale to asi zostanú sklamaní. Jediné, čo môžu urobiť, je to, že budú poctivo, na sto percent, robiť svoju prácu. Pretože tu nie je priestor na zaváhanie, nepriateľ chyby neodpúšťa, nepriateľ ich trestá,“ uzavrel Miro.

(mm)

Foto: archív M. Ivana
(Fotogaléria na str. 16)

Pošta z Afganistanu

Tento článok vznikol tesne pred Mirovým júnovým odchodom do Afganistanu. Nedávno prišli od neho „čerstvé správy“:

„Momentálne sa nachádzam a pôsobím v KAF-e, ako člen strážnej jednotky. Práca tu je trošku odlišná ako bola v Tarin Kowte, je tu oveľa väčší pohyb miestnych ľudí do a von z kempu a rovnako aj viac kamiónov. Kandahárska provincia je známa tým, že odtiaľto sa Talibancom stále darí zregutovať najviac bojovníkov. Tým je tu riziko ešte výraznejšie. Neustála hrozba rôznych druhov nástražných výbušných systémov umiestnených na vozidlách a motorkách, pozemných útokov a neodmysliteľnou súčasťou života v Afganistane sú raketové útoky. Čím viac sa blíži rok 2014, kedy je plánovaný odchod koalíčných vojsk z Afganistanu, tým viac cítiť prehľbujúce sa napätie medzi nami vojakmi a miestnymi ľuďmi. Samozrejme, nik im neverí, každý jeden z nás si tu kryje chrbát, nikdy netušíme,

čo sa môže stať. O to väčšia nedôvera je ku jednotkám Afgánskej armády, pretože tí sú navyše aj ozbrojení, neustále sa pohybujú v našom okolí a nie je tajomstvom, že asi tretina z nich sú bývalí Talibanci, alebo neustále majú silné väzby na Taliban. Takmer denne sú medializované správy o útokoch takýchto Afgánskych vojakov na koalíčné sily pri ich vlastných výcvikoch. Nanešťastie, jeden z týchto infiltrovaných Talibancov v Afgánskej armáde, prepadol v mesiaci júl aj jedno z našich strážnych družstiev, ktoré bolo takmer neozbrojené a vykonávalo výcvik v rámci základne na mieste, kde prebiehal normálny mierový život. Výsledkom tohto útoku bol jeden mŕtvy, dvaja ťažko a traja ľahko ranení naši vojaci. Útok viedol zákerne a od chrbta, bez možnosti brániť sa. Aj vojna má svoje pravidlá, tie by mali dodržiavať obe strany, nie len jedna. Do konca mojej rotácie ostávajú necelé dva mesiace a každý z nás dúfa, že sa už nič podobné nestane a domov sa vrátíme všetci v poriadku. Potom naše prvé kroky budú smerovať k hrobu nášho tragicky padlého kamaráta Daniela.“

